

till häst. Gatorna i de nyaste delarne af Staden äro breda, räta, merendels ganska långa, och hafva på sidorna något upphöjda trottoirer af 6 till 7 fots bredd, gjorda af vackra huggna stenar. Dessa trottoirer, som sopas och rengöras en eller två gånger om dagen genom husägarnes försorg, sträcka sig hela 3 mil utom Staden, på begge sidor om de stora landsvägarne, och äro der lika eklärerade som i sjelfva Staden.

Utän dessa trottoirer skulle de största och vackraste gatorna vara omöjliga att passera för fotgångare. För att också kunna gå tversöfver gatan från ena trottoiren till den andra, äro små stigar inrättade, som äro lagde med bredare stenar och litet högre än den öfriga gatan. Det oaktadt skulle man ej kunna passera dessa gångstigar, utan att blifva öfverhöljd med smuts, om ej här och der karlar med sopqvastar voro beständigt sysselsatte att hålla dem rena, hvarföre de endast betalas af fotgångarnes egen goda vilja, men finna dock ganska väl sin räkning dervid. Mellersta delen af gatan är ofta uppfylld med en svart och stinkande smuts, så att de åkande nödgas hålla sina vagnsfönster väl tillslutne. Denna olägenhet kommer af den ofantliga mängd vagnar, som dagligen passera Londons gator.

Äfven i de delar af Staden, der de flesta vagnar äro i rörelse, hör man aldrig talas om någon oreda eller öfverkörning o. s. v.; alla vagnar gå oföränderligen i två linier af motsatt riktning, som aldrig afskåra och aldrig korsas hvarandra. De tyngsta åkdonen styra hvardera filens långsammare eller hastigare gång; att köra förbi är ogörligt, och de snällaste hästar i London, så snart de kommit in uti filen, äro tvungne att gå fot för fot. Därföre händer ofta, då denna besvärliga åkning synes vilja räcka alltför länge, att de lysande vagnarnes ägare stiga ur midt på gatan, och fortsätta sin väg till fots på trottoiren. Så ser man alla dagar, de förnämsta Ministrar och Lorder

göra, emedan de vid dessa tillfällen förgäfvos skulle återöpa sin rang och värdighet.

Pall-Mall, Oxford-Street, Holborn, Piccadilly och de andra stora gatorna, der alla förnäma bo, hafva inga inkörsportar på husen, utan endast små gångportar, fyra fot breda, och allmänt prydda med två Doriska kolonner samt en tungt anbragt Fronton. Vagnshus och stall äro alltid på andra sidan af gården, på de små trånga gator, som ligga bakom.

Alla borgarhus äro byggda af röd och ännu oftare gul tegelsten. De äro vanligen tre våningar höga, och hafva sällan mer än tre fönster i bredd. En af orsakerne till denna de Engelska husens inskränkta vidd, är att hvar och en familj, som har någorlunda välstånd, ogera vill dela samma boning med en annan; man skulle tro sig förödmjukad, om man bodde i andra våningen, då en främmande innehade den första.

Många torg hafva en liten plats, som är beväxt med gräs och buskar, och omgifven med ett jerngaller, och hvarest invånarne i de kringliggande husen som oftast roa sig med att promenera.

Ingen Stad i Europa är så präktigt upplyst som London, och det hvar natt hela året igenom. Hvar husägare är skyldig att underhålla två lampor framför sitt hus, hvilka sitta i en kristall-lykta, endast 7 eller 8 fot högt. Dessa lampor upptändas vid solens nedgång och brinna ända till morgonen. En utlänning, som för första gången ser denna präktiga illumination, kan lätt tro, att det är någon märkvärdig fest som man firar.

Jemte denna starka eklärering har man till allmänna säkerhetens vidare bevarande, likasom hos oss, brandvakter (*Wakemen*), hvilka till större delen äro gamla karlar af det lägre folket, och få en half krona (en half Riksdaler i silfver) i betalning för hvar natt. Ifrån kl. 10 ända till dagningen måste de va-

ra i beständig rörelse. För öfrigt äro de lika beväpnade som våra brandvakter, och ropa, såsom de, hvar timma hvad klockan är, men med tilläggning af väderlekens beskaffenhet, till ex. *Det är vackert väder, det regnar, det snögar o. s. v.*

Till renlighetens bibehållande äro stora anstalter gjorda, och om ej den ofantliga mängden af vagnar vore, skulle gatorna alltid blifva snygga. Under stenläggningen äro stora hvälfda rännor, dit allt vatten genom små öppningar afrinner från gatan, och äfven genom smärre kommunicerande kanaler från husen. Intet hus i London är utan en sådan kanal, och de större hafva till och med två. Alla dessa rännor uttömma sig slutligen i Themsen.

Likasom hos oss, ser man om mornarne en mängd qvinnor, som bära mjölk omkring i husen. De hafva dertill två bleckflaskor som de bära med ok öfver halsen. Mångelskor, som hafva frukt, grönsaker och andra matvaror att sälja, ser man hela dagen gå omkring på gatorna; men de bära ej sina varor, utan hafva dem i ett slags skottkärror, som de köra framför sig. Man ser aldrig i London hvarken karlar eller qvinnor bära någon korg på gatan.

(Forts. e. a. g.)

Anekdot.

I Kanton Freyburg i Sveitz fann man nyligen i en afidens Kyrkoherdes Boksamling Jean Jaques Rousseaus verk, hvilket ansågs för så betänkligt, att man anmälde saken hos Stads-Rådet, som beslöt att låta uppbränna *dessa omoraliska och farliga böcker*, hvilket och verkligen skedde med mycken högtidlighet!!!

Ny uppfinning.

Herr *König*, en Tysk som vistas i London, och uppfinnare af den nya *Tryckmaschin*, som redan flere månader der varit använd med fullkomligaste framgång till *Tidningars* tryckning, har sedan ännu mer fullkomnat denna inrättning, och bragt den till en verkligen förundransvärd höjd. Den förra maschinen tryckte, som en vanlig press, blott en sida i sönder; men den nu fullkomnade trycker begge sidorne på en gång. Blott en person behöfs till dess skötande, och denne person har ingenting annat att göra, än att lägga, så fort han hinner, ett ark i sönder på maschinen, som straxt fattar pappersarket och släpper ut det på andra sidan; då det är på begge sidor färdigtryckt, utan att någon menniska rört dervid. På detta sätt tryckes 900 ark i timman.

Mode-nyheter.

Halmhattar, både hvita, gula och Italienska, börja redan i Paris blifva allmänna. Den vanligaste garneringen på alla tre sorterne är hvita band, med tre eller fyra buketter af hvita liljor. Skärmen på dessa hattar är mycket stor, men något uppvikt i kanten.

På *SOZROSYNE* för innevarande år 1816, utgörande 52 Nummer, hvaraf en utgifves hvarje Lördag, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med *Tre Riksd. 16 skill. Banko*.

Gravuren N:o 3 medföljer nästa Blad.

Rättelse:

I N:o 18 af *Soztosyne*, sid. 143, rad. 3 nedifrån, står: en viss förnäm man: men bör vara: en viss förmögen man.

Tryckt hos *FR. CEDERBORGH & Comp.*

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 18 MAJ 1816.

Historiska Reflexioner.

Af Fr. Schlegel.

(Fortsättning.)

Det samma gäller om alla konstiga inrättningar, hvar för sig betraktade. Staten är icke den enda större förbindelse, som bland människoslägtet äger rum. Mindre strängt fränskilda i det yttre, men desto mer vidsträckta, äro Kyrkans samfund och Verldshandelns förening. Likasom hvarje annan konst, har äfven Statskonsten sina oöfverstigliga gränser, och beklagligen alltför ofta har adertonde århundradet framställt problem för menskligheten, som det varit omöjligt för den egentligen så kallade Statskonsten, äfven den slugaste och mest fulländade, att ensam upplösa. Men huru inskränkt den vanliga Statskonsten är, visar sig mest påtagligt, då den vägrar att erkänna dessa begge stora verldskrafter, Kyrkan och Handeln, såsom sådana, såsom af sig oberoende, och icke nöjer sig att sätta vissa gränser för deras inflytelse på Staten, utan fastmer vill införlifva dem och göra dem sig undergifne, till Statens egen känbara skada.

Till dylika betraktelser öfver det som i människornas inrättningar och kraftyttringar är förgängligt och bräckligt, eller varaktigt och dugligt, ger sista hälften af adertonde århundradets Historia riklig anledning, då inom denna korta tidrymd nästan alla Stater undergått så betydande skakningar och förändringar.

Utom de särskilda och egna anledningarne till dessa Statshväfningar var äfven en allmänt verkande. Det hade uppstått en inre tvedragt, icke allenast i Statskonsten, utan i sjelfva Statskrafternes natur och riktning, hvilken än uppenbarade sig som ett krig mellan det gamla och det nya, än som en strid mellan två olika Statsförvaltnings-systemer. Allraiättast skulle man uttrycka dess beskaffenhet, om man sade, att Statens anda och kropp voro oense med hvarandra, eller att deras riktiga inbördes förhållande blifvit omvändt. Den äldre Statsinrättningen och Statskonsten hvilade mer eller mindre på Religionens grundval, på nationela sedvanor och tänkesätt, korteligen på moraliska driffjädrar. Men med adertonde århundradet uppkom en ny Statskonst, som beräknade allt, icke på de moraliska driffjädrarnes obestämda verkning, utan omedelbart på de materiela Statskrafternes utveckling, och som genom denna beräkning samt det noggrannaste iakttagande deraf trodde sig säkrast bringa Statsinrättningens mekanik till fullkomlighet. Denna beräknande och mekaniska Statskonst hade sin närmaste orsak i Verldshandeln, hvars inflytelse och foljder först nu begynte att fullkomligt verka på Europa, och öfver all mätta öka och mångfaldiga de materiela Statskrafterne samt Statsbehofven; men visserligen var äfven en bidragande orsak dertill, att Europa var deladt mellan fyra stora Landmakter, hvilka, änskönt ej alldeles lika starka, dock voro nog mäktiga for att alla eftersträfva första rangen. Dessa stora Staters inbördes afund gjorde således till den nya Statskonstens första mål, att spänna de materiela Statskrafterne på det yttersta, och genom de utomordentligaste ansträngningar drifva dem till den möjligen största höjd. Detta exempel följdes snart af de mindre Staterne. Icke blott den inre, utan äfven den yttre politiken blef härigenom alldeles förändrad. Likformighet öfverallt, äfven der vana och billighet, seder och sed-

liga inskränkningar, som kanhända i andra afseenden haft ganska välgörande följder, stodo i vägen; det var den inre Statskonstens mål. Den yttre åter, för att afsöndra och arrondera sig, aktade ingen uppoffring och ingen ansträngning för stor, som man i äldre tider skulle lättare hafva gjort för äran och rättvisan, för allmänna tänkesättet, för Tron eller någon annan moralisk driffjäder, än för en obetydlig landvinnings skull.

(Forts. e. a. g.)

Lavalettes Resa.

Då ingenting på de sista månaderna väckt så allmän uppmärksamhet och deltagande som Lavalettes flykt, äfven hos dem som eljest ej befatta sig med politiken, och då för öfrigt denna händelse kan blifva ganska vigtig genom sin verkan på två Nationers tänkesätt mot hvarandra, torde det intressera mängen att äfven här finna något i detta ämne. Den utförliga berättelse, som en af Lavalettes räddare, General Wilson, sjelf lemnat om hela resan i ett bref till sin förtrogne vän Grefve Grey i England, och hvilket bref, som föll i Franska polisens händer, var orsaken att allt upptäcktes, har ännu ej blifvit i något Svenskt Blad meddelt. Man vill derföre här införa detta bref, som är både upplysande och i flera afseenden märkvärdigt. Det bör dock först erinras, att Lavalette, som allt ifrån den 23 December hade varit gömd i Paris på ett ställe, hvilket Polisen aldrig sedan kunnat upptäcka, skref den 2 eller 3 Jan. ett bref till Engelsmannen Bruce, och begärde hans hjälp för att kunna lemna Frankrike. Bruce, som fann sig icke kunna ensam utföra en så svår sak, anförtrodde hemligheten åt General Wilson, och förmådde honom att deltaga i den olyckliges räddning. Wilson fann, att ännu en behöfdes, och vidtalte Kapten Hutchin-

son, hvarestefter man vidare öfverenskom, som General Wilsons bref till Grefve Grey förmåler:

”Det var beslutit, att flyktingen skulle bära Engelsk uniform; att jag, sjelf klädd i uniform, skulle föra honom utom barrieren i en Engelsk Cabriolet; och att i la Chapelle skulle hållas i beredskap ett ombyte af hästar, hvarmed jag skulle fara ända till Campiegne, der Elister (General Wilsons Kammartjenare) skulle träffa mig med min egen vagn, uti hvilken jag sedan skulle fortsätta resan med Lavalette öfver Cambrai till Mons. Jag hade ingen svårighet att, på min begäran och på eget ansvar, erhålla af Ambassadören (Sir Charles Stuart), ordentliga pass för General Wallis och Öfverste Lesnock, hvilka namn vi valde för den orsaken att de hade inga förnamn. Passen blefvo äfven behörigen påskrifne af Ministern för utrikes ärendena, men då de skulle annoteras, frågade en af Sekreterarne, hvem Öfverste Lesnock var. Man svarade straxt, utan betänkande: Det är Amiralens fader. Detta lyckades, och ingen vidare uppmärksamhet fästades härpå. Elister tog passen för Öfverste Lesnock, anskaffade posthästar för hans vagn, och slutligen, för att afböja all misstanka, hyrde en väning med vagnshus i Hotel de Helder för Öfverste Lesnocks räkning. Bruce fick lyckligtvis veta, att den Brigad, som kommanderades af hans Kusin, General Brisbane, var i Compiegne, och att dess Adjutant skulle lemna Paris dagen derpå den 7 Jan., och begifva sig till Compiegne med Generalens hästar och bagage, emedan Generalen sjelf då var i England. Vi träffade Adjutanten hos Bruce, der vi efter öfverenskommelse infunno oss. Vi sade honom, att vissa synnerliga omständigheter nödgade oss att passera genom Compiegne med en person, som måste förblifva okänd, och att vi önskade dröja en eller två timmar på något aflägsse ställe der i Staden. Han svarade uppriktigt, att han ville helt och hållet förlita sig på oss i detta fall,

att hans existens berodde på bibehållandet af hans syssla, men att han dock ej drog i betänkande att bifälla vår åstundan; då han såg huru mycket vi voro intresserade deruti. Jag tillstår, att det var mig högst motbjudande att inveckla en sådan person i vårt förhållande; men saken var för vigtig att uppehålla sig vid dylika considerationer, och jag tröstade mig med hoppet, att en dag torde komma, då det blefve möjligt för mig att på något sätt vedergälla hans tjenstfärdighet. Bruce hade emellertid skaffat Lavalettes mått, och Hutchinson lemnade det till en Skraddare, sägande att det var åt en Qvartermästare vid hans Regemente, som behöfde en rock med vest och pantalonger, men att det var ej nödigt att skraddaren gick hem till honom för att märka kläderna, när de blefvo färdiga. Skraddaren anmärkte, att det var åt en liten karl, och att måttet hade ej blifvit taget af någon skraddare. Denna anmärkning skrämde mig så, att jag ansåg för rådligast att skicka Hutchinson tillbaka och låta honom säga, att som Qvartermästaren ej kunde vänta till Lördags aftonen, så vore det nödvändigt, att kläderna lades väl ihop och inpackades, för att skickas efter honom. Hutchinson och Elister togo dessutom alla nödiga försigtighetsmått i afseende på hästarne, och recognoscerade barrieren vid en promenad dagen förut. Sedan alla anstalter till förekommande af olyckshändelser sålunda voro tagne, blef det slutligen öfverenskommet, att Lavalette skulle flyttas till Hutchinsons rum Söndagen den 7 Jan. precist kl. $\frac{1}{2}$ 10 om aftonen, och att följande morgonen kl. $\frac{1}{2}$ 8, lika så precist, skulle jag vara med Bruce's Cabriolet der utanför porten, och hafva med mig min betjent, som skulle rida efter med mitt sto, och vara väl utrustad, likasom jag ärnade fara på en inspections-resa; vidare att Hutchinson skulle rida bredvid Cabrioleten, och underhålla conversation med oss, samt slutligen, att ifall något hinder inträffade eller någon-

ting gick sönder, Lavalette skulle sätta sig på hästen och jag på stoet, så att vi kunde vara ledigare och färdas skyndsammare. Utan tvifvel skulle jag tyckt mera om att passera barrieren till häst, men vi trodde, att det skulle väcka mer uppmärksamhet, om alla redo, och att då vi passerade barrieren vid full dager, och i en öppen vagn, skulle en sådan tillförsigt gifva mindre anledning till misstänka."

"När äntligen den utsatta timman inträffade, begåfvo vi oss, Elister, Bruce och jag till Hutchinsons logis, under förevändning att samlas för att dricka punsch. I det ögonblick då Lavalette skulle komma, gick Bruce emot honom i trappan, Lavalette fattade hans hand, och vi sågo framför oss denne intressanta person. Han var klädd i blå uniform, och tillräckligt förställd för att utan anmärkning kunna gå in till en Engelsman. Den vän, som hade ledsagat honom dit, kom ej inuti rummet, der vi voro, men han aflemnade till Hutchinson ett par dubbelpistoler för Lavalettes räkning. Lavalette syntes i början mycket rörd; men vi tilläto honom ej att gifva luft åt alla sina tacksamhets-känslor. En liten stund derefter gingo Elister och jag bort, och lemnade honom åt Hutchinsons och Bruces vård."

Kl. $\frac{1}{2}$ 8 morgonen derpå var jag utanför Hutchinsons port. Inom fem minuter hade jag Lavalette i Cabrioleten, och var på vägen till barrieren Clichy. På gatan mötte vi en Engelsk Officer, som syntes mycket förundrad att se en General, den han ej kände. Han talte vid min betjent, men denne undvek alla frågor. Jag körde genom barrieren mer sakta än fort, Gensdarmerna betraktade oss med allvarsamma ögon, men i det samma gick lyckligtvis vakten i gevär för oss, hvilket gaf Lavalette tillfälle att, under det han helsade, betäcka sitt ansigte med hatten. Då vi foro genom barrieren, tryckte Lavalette sitt knä emot mitt, och sedan vi kommit så långt, att man ej mer

kunde observera oss, syntes hela hans väsende upplifvadt af detta första bevis af lyckans gunst."

"Vägen var full af folk, både åkande och gående, men så ofta vi mötte någon vagn, började jag med hög röst tala Engelska; och jag märkte äfven, att min hatt, som var garnerad med hvita plymer, och som Lavalette höll i handen, fästade de forbigåendes blickar, och drog deras uppmärksamhet ifrån våra personer. Lavalette hade eljest så utmärkta anletsdrag, och var till utseendet så väl känd af alla Postmästare, att den största försigtighet var nödig. I la Chapelle, der vi bytte om hästar, blefvo vi en stund skrämde af fyra Gensdarmer, som gingo omkring och lurade på oss. Men Hutchinson, som de frågade om vår resa, befriade oss ifrån deras spioneri, genom det han svarade, att vi skulle fara för att utse nya kantonerings-
 kvarter för en Division af Engelska Armén. På vägen derifrån till Compiègne nödgades vi fara rätt förbi andra Gensdarmer, som vi sågo hållande i handen efterlysningssedlar med beskrifning på Lavalettes utseende. Vid detta tillfälle bör jag anmärka, att dylika efterlysningssedlar hade blifvit utdelte till nästan hvar enda människa i Frankrike. Då vi nalkades Compiègne, märkte jag några gråa hår, som stucko fram under den bruna peruken, som Lavalette bar på hufvudet. Lyckligtvis hade jag en sax hos mig, och agerade hans Härfrisör midt på landsvägen."

"Då vi kommo till Compiègne, träffade vi den af Kapten Fravell (General Brisbanes Adjutant) omnämnde Sergeant, hvilken förde oss genom Staden till ett utomordentligen väl beläget kvarter, så att vi ej voro besvärade af några åskådare på gatorna. Ingen såg oss komma, utom soldaterna och de Engelska betjenter som upppassade oss. Medan vi här väntade Elisters ankomst med vagnen, lät Kapten Fravell bjuda oss allehanda förfriskningar. Ändtligen, när det led till natten, inträffade Elister med vagnen, såsom öfverens.

kommet var; han hade farit ut ifrån Paris genom barrieren St. Denis, och berättade att två Gensdarmar hade förföljt honom ända till la Chapelle. Jag lät upptända lamporna framför vagnen, så väl för att lysa oss på vägen, som för att visa oss ej hysa någon fruktan; och sedan vi tagit afsked af våra vänner, begåfvo vi oss åstad, väl beväpnade och beredde att göra motstånd, om vi skulle möta något hinder. På alla stationer och postgårdar gjorde man oss mycket frågor, men vi blefvo ingenstädes uppehållne, förr än vi kommo till Cambray, der vi förlorade tre timmar utanför stadsportarne, emedan Engelska skyltvakten, som fått inga order att kalla den som hade nycklarne till stadsporten, omöjligen kunde förmås dertill, oaktadt allt hvad vi sade honom; en vårdslöshet, som redan haft obehagliga följder för Regeringen sjelf, och som kunde ha blifvit olycklig för oss. Då vi passerade genom Valenciennes, blefvo vi strängt examinerade i hela tre timmar, och våra pass skickades till Kommendanten. Ett stycke derifrån undergingo vi en ny examen, och det var ändiligen den sista. Vi stannade ej förrän i Mons, der vi spisade middag, och gjorde anstalter till Lavalettes vidare resa. Jag skref flera bref, för att lätta medlen för honom att komma fram till sin bestämmelse, och sedan jag skaffat honom allt som syntes nödigt för hans helsa och trost, tog jag afsked af honom, och återkom i går afstom till Paris öfver Maubeuge, Soissons och la Porte St. Martin, efter 60 timmars frånvaro."

Förklaring öfver Gravuren N:o 5.

Fig. 1. Hatt af Rips, med en Engelsk Voile. Sammets-Kapott, garnerad nertill med ett eller flera veck.

Fig. 2. Mössa af Sammet, garnerad med blonder. Merinos-kapott, garnerad med Sammet.

Fig. 3. Bal-Costume. Tyll-Mössa. Merinos-klädning.

Fig. 4. Hår-Coeffure. Merinos-klädning, garnerad med pelsverk.

*Sofrosyne.******
STOCKHOLM DEN 25 MAJ 1816.

Historiska Reflexioner.

Af Fr. Schlegel.

(Fortsättning och Slut).

Att krafternes öfverdrifna ansträngning leder till slapphet, det visade sig flere gånger under det adertonde århundradets stora landkrig, då det felades penningar för att nyttja de så våldsamt hoptvingade krafterne, och kriget blef helt och hållet beroende af finanser, och subsidier, som det aldrig tillförene i så hög grad varit. Och huru blotta räknekonsten nödvändigt måste slå felt, der allt ändå slutligen ankommer på mod, snille och vilja, med ett ord på moralisk kraft, det visade sig bland annat äfven derigenom, att sjelfva finanserne, just under det de voro den allt afgörande principen och det helas mål, just under det man gjorde endast och allenast dem till Statskonstens ögonmärke, icke destomindre i de flesta Stater råkade i större oordning än någonsin förr. Någre Författare hafva derföre afskillrat detta nya beräkningsätt af de materiela Statskrafterne, eller Statistiken med hela den på statistiska grundsatser och tabeller byggda Statsförvaltningen, såsom en högst förderflig vetenskap, och såsom hufvudkällan till allt det onda som kommit öfver Europa. Men detta är utan tvifvel att förblanda sjelfva saken med missbruket deraf. Det är likasom man ville finna orsaken till adertonde århundradets atheistiska tänkesätt i fysikens undransvärda framsteg,

som många gånger, ehuru högst oförskyldt, torde för-
anledt eller befordrat ett ytligt fritänkeri.

Det onda låg icke i de materiela Statskrafternes konstiga beräkning och användande, utan deruti, att man alldeles omvände sakernes ordning, och subordine-
rade de moraliska Statskrafterne eller alldeles uppoffra-
de dem åt de materiela, och att andan i Staterne allt
mer utlocknade, medan man arbetade att göra krop-
pen fullkomligare, nemligen icke som en lefvande
kropp, utan som en död maschin. Härlig och stor är
de fysiska krafternes rikedom, då de tjena under själen;
förderflig är denna rikedom, när själen derigenom för-
qväfvades och glömmes. Det onda låg icke i verlds-
handeln och icke i yppigheten i och för sig sjelfva,
icke heller i de stående arméerne, de ökade skatter-
ne, den politiska Ekonomien och Statistiken; utan der-
uti, att ju mer dessa nya konster fullkomnades och
vunno inflytelse, ju mer förlorade de moraliska drif-
fjädarne sin kraft. Första orsaken till denna förslapp-
ning var väl den likgiltighet för Religionen och den
falska filosofi, som sjuttonde århundradet grundlagt.
Men det är klart, att den matematiska Statskonsten,
som betraktade allt ur en blott materiel synpunkt,
var det som slutligen omstörtade den gamla byggnad-
en af människans moraliska bildning; och sådan var
också den inre andan i alla af det nya systemet här-
flytande Revolutioner i Europa, frihetens namn var
blott den yttre lockande manteln.

London.

(Fortsättning från N:o 19.)

Thames-Floden är den egentliga källan till Lon-
dons storhet och välmakt. Det berättas, att då Jakob I
begärde af Staden London ett ansenligt lån, som

blef vägradt, har denne Konu g, förtärnad deröfver, hotat Lord-Mayorn och Aldermennen att flytta med sitt Hof ifrån deras Stad och taga med sig så väl Riks-Arkiverne, som alla Kollegier och Domstolar. "Ätminstone kan Ers Majt icke taga Themsen med sig" svarade Lord-Mayorn.

Themsens hela längd är vid pass 200 Engelska mil. Till Deptford och Greenwich är den segelbar för de största skepp, och för skepp af 7 till 800 lästers drägt ända till Londons brygga, men för mindre fartyg af 80 till 90 läster till och med 138 mil förbi London. Den flyter 8 Engelska mil inom 4 timmar, således ej mycket fort; dess vatten är icke salt längre än till Gravesend, 50 mil nedanför London. I allmänhet är den blott 12 fot djup, men om våren stiger den ofta ända till 14 fot högre. Vid London är den ungefär en fjerdedels Engelsk mil (1300 fot) bred. Den skog af master, som man ser från Londons brygga, och som betäcker Themsen flera mil bort, stundom ända till Greenwich, uppfyller åskådaren med förundran; och stränderne på begge sidor äro en oafbruten rad af magasinier och förrådshus. Äfven ofvanför London ger Themsen en icke mindre skön anblick. Ett angenämare nöje kan ej gifvas, än att en vacker dag fara uppföre denna flod från London till Twickenham eller Hamptoncourt. Det är omöjligt att uppräknat den mängd af föremål, som der på begge sidor förlusta ögat: vackra byar, praktiga Slott, lysande landthus, och de mest intagande trädgårdar. Emellertid är denna vackra flod icke, såsom Seinefloden i Paris, försedd med quaiier på sidorna. Man har tvertom, liksom med flit, sökt att gömma åsynen deraf för Hufvudstadens invånare. De gamla broarne hafva mycket höga bröstvärn eller halusträder, försedde med Götiska prydnader, så att man alldeles icke kan se vattnet; och i stället för quaiier, äro på strän-

derne uppförde hus eller snarare baracker, sam bebos af Garfvare och Färgare.

I London brukar ingen gå med värja, utom Officerare, då de äro i uniform, och Läkare, som alltid äro svartklädde. De sämre folk-klasserne, ehuru mindre fina än i Paris, och häftiga till karakteren, äro likväl goda och menskliga. Vid offentliga lustbarheter och ceremonier, då mycket folk samlas, äro barn och fruntimmer alltid säkra att slippa fram; hvar och en skyndar sig att lemna rum för dem, och man lyfter opp barnen för att låta dem se. Sällan händer vid sådana tillfällen något oväsande eller oordning.

Ett gammalt bruk, som från långliga tider bibehållit sig bland mjölkhustrurna i London, är att hvar 1 Maj gå till sina kunder, utsirade med sina grannaste kläder, och prydda med blomster-girlander; de bära den dagen sin mjölk i silfverkrukor, som de till den ändan låna sig. Tillika hafva de ett blås-instrument, hvarpå de spela och dansa utanför hvar port, innan de gå in. Samma dag firas äfven af grönmångelskor och sotare på deras egna vis; de förra, från hufvud till fot ofverhöljda med blomster och alla slags växter, gå likaledes dansande till alla sina kunder, att begära de vanliga drickspengar. Sotarne åter, med ofantliga hvitpuvdrade peruker på hufvudet, och utsirade med guldapper, spatsera långsamt och dystert genom gatorna likasom i en likprocession.

Detta är det enda slags maskerad, som ännu är tillåten för det sämre folket i England. Biskopparne anhöllo nemligen år 1751, efter jordbäfningen i Lisabon, att Konungen ville afskaffa bruket af masker under karnevalen och vid alla offentliga lustbarheter, som allt dittills bibehållit sig äfven bland det ringare folket; hvilket af Konungen beviljades och genom en Parlaments-akt vidare fastställdes. Detta beslut hindrar dock icke, att man får maskera sig på Balerne i Operahuset, och stundom äfven i Pantheon.

Julaftonen firas liksom hos oss, och hvar och en ger då gerna Julklappar åt sina släktingar och vänner. Men ett annat artigt bruk, som icke igenfinnes hos oss, är att på alla krogar i London fås då bröd och ost för intet. Krögarne äro dock så sluga, att de starkt krydda och salta detta bröd och denna ost, så att de som fortära det, få deraf en häftig törst, och åtgången af öl och vin, som måste betalas, ger sålunda krögarne full ersättning för det som de lemna gratis.

I alla borgarehus gör man Julaftonen stora pastejjer af oxtunga och fågel, fint hackade, och uppblandade med ägg och citron, samt starkt kryddade. En annan rätt, som också brukas nästan allmänt den dagen, är en soppa af russin och sviskon, som kokas tillsammans, och äfven starkt kryddas.

Silfver brukas mycket litet i England; äfven hos de förnämsta personer serveras bordet merendels med postlin. Jemväl silfvergafflar ser man sällan; smaken för snygghet har bibehållit gafflar af stål med två uddar, som äro lättare att rengöra. För öfrigt ombytas gafflar vid hvar rätt, äfvensom knifvar och tallrickar. Den som skär före, sätter sig alltid vid ena ändan af bordet. Så länge måltiden räcker, talas ganska litet, och Fruntimmerna tiga alldeles. Så snart desserten är förbi, stiga de opp och gå ut, duken aftages, och bordet blir alldeles bart; det är för den orsaken af mahogene. Karlarne sitta kvar, och nya glas och nya buteljer framsättas; man dricker och talar i politiken. Emellertid äro Fruntimmerna i ett annat rum, der de dricka Té, hvilket, som bekant är, göres utomordentligt starkt, så att det nästan liknar Kaffe. Så snart karlarne slutat sitt dryckeslag, som dock ofta räcker i flera timmar, komma de dit efter, för att taga Té, som alltid slås i af värdinnan sjelf. Man dricker merendels flere koppar deraf, stundom med smörgås der till; och när man ej vill ha mer, lägger man Téske den öfver koppen, annars på fatet. Detta kan alltid

anses som ett säkert tecken, hvilketdera man önskar. Engelsmännen hafva flera sådana i tysthet öfverenskomna bruk, för att slippa tala.

Då man äter hos en Engelsman, kan man ofta sluta af maten till hans politiska tänkesätt; åtminstone påstås sådant af de Fransmän, som senast varit i London. Om värden hör till Hofpartiet, säga de, så äro både bordsgranlåterne och rätterne mera lämpade efter Franska smaken, köttet mer kokt, desserterne finare o. s. v. Är han äter af Oppositionspartiet, så är maten lagad på äkta Engelskt vis, och den Franska kokkonsten har hos honom ej vunnit insteg. Detta kännetecken synes likväl alltför opålitligt, och i ganska många fall skulle man troligen helt och hållet misstaga sig derpå.

(Forts. e. a. g.)

Exempel af måttlighet.

Engelsmännen äro mestadels stora ätare. Dock finner man äfven hos dem alldeles ovanliga exempel af återhållsamhet i den vägen. En rik mjölnare i Grefskapet Essex hade varit en af de största ätare på sin ort. När han kommit till 50 år, hade han blifvit utomordentligt tjock och fet, förmådde ej arbeta, orkade knappt gå, och kunde ej uthärda den minsta möda. Under det han befann sig i detta besvärliga tillstånd, fick han händelsevis läsa en öfversättning af den namnkunnige Cornaros arbete; en Italienare, som ända till 40 års ålder var plågad af gikt, hemoroider, nerffeber, och alla slags sjukdomar, men ifrån den tiden genom en sträng återhållsamhet i mat och dryck smånigom förbättrade sin helsa, och uppnådde 100 års ålder, alldeles frisk och sund. Denna lyckliga förändring förvånade Mjölaren så, att han beslöt följa ett så lofvärdt exempel. Han inskränkte sin dagliga föda till en mark mjöl med några äggegulor och

mjölk, hvaraf han lät göra sig en pudding, och drack endast vatten. Sedan han några månader fortfarit härmed, började han betydligt aftaga i fetma, och såg sig i stånd att åter arbeta, och gå temligen långa stycken. Snart försvann äfven hans sjuklighet och alla bräckligheter, och han beslöt då att drifva återhållsamheten ännu längre. Han lät göra sin pudding utan äggegulor, och till slut äfven utan mjölk. På det sättet lefde han flera år, njöt den bästa helsa, och hade ändå alltid en frisk och liflig färg.

Ett dylikt exempel af en sträng diets lyckliga följder framställer en Läkare, vid namn Hampy, som kom ifrån Hannover att nedsätta sig i London. Ända till 60 års ålder hade han ätit och druckit omåttligt. Hans helsa kunde ej längre ut hårdas dermed; alla ålderdomens och svaghetsens symtomer började infinna sig och förkunna honom en snar ändalykt. I detta tillstånd beslöt han att gå en gång ändra sitt lefnadssätt. Om morgonen utgjorde hans frukost blott en kopp kaffe med mjölk och ett helt litet bröd. Om middagen åt han skiftevis fyra sorter mat, första dagen risgrynssoppa, andra dagen potatis, tredje dagen spenat, och fjerde dagen mjölk och bröd. Om aftonen drack han åter en kopp kaffe och åt ett litet bröd. För öfrigt drack han aldrig annat än vatten. Genom denna lefnadsordning återvann han sin helsa och styrka, och kunde vid 75 års ålder utan svårighet gå hela två till tre mil om mornarne.

Anekdoter.

Innan ännu domen var fälld öfver de tre Engelsmän, som räddade den bekante Lavalette och hjälpte honom på flykten, trodde man att deras straff skulle blifva mycket hårdare, än det sedan blef, och denna förmodan väckte i förhand mycken bitterhet hos

deras landsmän. Till ett exempel deraf tjenar följande anekdot, som är verkligen karaktéristisk. En Engelsk General i Paris skall, som det berättas, frågat en Fransk Minister, hvad straff man möjligen kunde ådömma de tre Engelsmännen. Tio års fängelse och schavottering, svarade denne. "Det skulle min sann bli ett artigt skådespel, yttrade derpå Generalen, jag är säker, att hela Engelska Arméen skulle skynda sig hit för att se det." De anklagade blefvo, som bekant är, sedermera dömda till blott tre månaders fängelse.

En Engelsk Tidning säger, att enda och egentliga orsaken till all smyghandel är Karlarnes benägenhet att uppfylla Fruntimmernas önsknigar. De sämre hafva begär till Genievre, de bättre till spetsar och blonder; de sämre längta efter Franskt brännvin, de bättre efter Franska moder o. s. v. Men beggederas begär äro till sina verkningar lika. — Denna anmärkning må bli för Engelskornas räkning; våra Fruntimmer vidkännas den icke.

Mode-nyheter.

I Paris har nyligen uppkommit ett mode, som är verkligen originelt. Formen på Fruntimmrens hattar har de sista tio åren ganska ofta förändrat sig, men egentligen i afseende på skärmen. Kullen har nästan alltid varit mer eller mindre hög. Af denna omständighet har en hattmakare i Paris vetat att draga parti. Han förfärdigar hattar som både utanpå och inuti se ut som vanliga hattar, men som hafva dubbel botten, så att Fruntimmerna kunna nyttja hattkullen i stället för ridicule, och der gömma sina handskar, näsduk, papper m. m. Dessa hattar hade redan fått stor afsättning.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 1 JUNI 1816.

Något om Pasqviller.

Begreppet om pasqviller och smädeskrifter torde hos många ännu vara obestämdt, och det kan därför vara intressant att se, huru Engelmännerna resonera derom. Herr Brougham, en af de lagkunnigaste män i England, har nyligen i Brittiska Parlamentet gjort en motion om några ändringar i författningarna mot pasqviller, hvilka han ansåg bristfälliga i synnerhet i det afseendet, att de sträffade en skrift lika strängt, antingen den innehöll de mest sanna och grundade beskyllningar, eller de lögnfullaste smädelser. "Om det skrives", sade han bland annat, "antingen mot Regeringen eller en privat någonting förolämpande och skändligt, så borde väl framför allt tagas i betraktande, om det är sant eller icke. Visserligen urskuldar det ej pasqvillanten, att hvad han sagt är sanning, och brottslig är han i alla fall, ty han har sagt det af elakhet; men utan tvifvel är den vida brottsligare, som gör alldeles falska och uppdiktade beskyllningar. Domstolen bör därför allraförst undersöka, om de tillvitelser, som blifvit gjorda, äro grundade eller ej, för att kunna rätt bedömma pasqvillantens uppsåt. Men efter nu gällande författningar, anser man aldrig för något väsendtligt, om ett pasqvill innehåller sanning eller osanning, och det tillåtes därför aldrig, att bevisa sina beskyllningar. Hvem finner ej att detta är orätt? Om någon publicerar en smädeskrift emot en annan, så ursäktar det honom icke, att denne skrif-

vit först emot honom, ty lagen vill, att han i sådant fall söker sin rätt vid Domstol; men det oaktadt tillåter man honom bevisa att så är, för att bättre dömma om hans motiver. På samma sätt tillåter man bevisning af en hop andra omständigheter; och det enda man vägrar att höra, är beviset för sanningen af en beskyllning. Hvaraf kommer det, att sanningen lemnas så alldeles utan afseende, då den likväl i många fall är afgörande, och i alla af vigt? Kanhända fruktar man, att för många saker skulle komma i dagsljuset, om man tillät sådana bevisningar. Emellertid vore det bäst äfven för den angripne, om han ägde rätt att tvinga sin angripare att bevisa hvad han sagt; ty då han nu stämmer honom för rätta, med ovillkorligt påstående om ansvar, så är det likasom den angripne inför allmänna omdömet medgäfvit sanningen af de honom gjorda tillvitelser. Lagen bör således ändras för beggaderas intresse; och så snart någon anklagas att hafva skrivit ett pasquill, bör Domstolens första fråga till den anklagade vara, om han kan bevisa sina uppgifter, i hvilket fall hans straff otvifvelaktigt bör mildras. Så länge man förfar annorlunda, går man icke allenast orimligt, utan verkligen högst orättvist till väga." — Herr Brougham fick deretter tillåtelse att föreslå en Bill i detta afseende.

I anledning af denna i Parlamentet väckta fråga, yttrar en Engelsk Tidning, som eljest hör till Ministerialpartiet, följande märkliga ord om Tryckfriheten i allmänhet, hvilka äfven förtjena att vid detta tillfälle upprepas: "Tryckfriheten är af alla våra politiska inrättningar den, som främmande Folkslag mest beundrat, och minst varit i stånd att efterapa. Måhända finnas Nationer, som äro så olyckliga, att Tryckfriheten i anseende till deras råhet, deras vidskeppelse, eller deras partianda, ej passar för dem. Men vi kunna i sådant fall endast beklaga deras lott, och då vi sjelfva befinna oss i en lyckligare belägen-

het, af hjertat önska, att vår Tryckfrihet, såsom den säkraste borgen för våra fri- och rättigheter, må tryggas genom oföränderliga lagar" m. m.

London.

(Fortsättning.)

Man ser aldrig Engelsmän omfamna och kyssa hvarandra. När de råkas på gatan, taga de hvarandras hand och krama den, men utan att bocka sig eller taga af sig hatten. Ej heller hör man dem någonsin göra sådana protestationer af vänskap, högaktning eller tillgifvenhet, som i Frankrike äro alldagliga. Men om man deraf vill sluta, att de äro kallare än Fransoserne, så känner man dem alltför illa. Tvertom är deras karakter i allmänhet yiterst häftig och ofta våldsam; men de veta att återhålla sin naturliga hetta, och uttrycka sina känslor icke genom ord, utan genom gerningar. För öfrigt lefva Engelsmänen allmänt eniga och förtroliga inom familjerne; naturens band äro hos dem icke en tom titel. De förnämsta personer säga allid: *min son, min dotter*, och tilltala sina barn lika förtroligt som den ringaste borgare sina. Med ett ord, naturen har der behållit sin rätt, icke mindre än i de Nordiske Länderne, i Norge och Sverge.

De offentliga lustbarheterne i London äro mångahanda. Musiken intager deribland en betydande plats. Nya kompositioner af verkligt värde, och af alla slag, utkomma dagligen af trycket. Tillika har man stora Virtuoser på alla instrumenter, och några af de första Sångare i Europa hafva här sitt egentliga hemvist. Musikaliska Akademiens Konserter äro stora och vackra, samt utomordentligt mycket besökta.

Näst derefter komma Teatrarne, hvaraf *Drurylane* och *Coventgarden*, som endast spela Engelska Tragedi-

er och Komedier, kunna i alla afseenden täfla med de förträffligaste Teatrar i Europa; de äro öppna 9 månader om året. *Oprahuset*, der åter Italienska Operor och Franska Balletter uppföras, förenar alla musikens, dansens och dekorationernes behag, i så hög grad som någon Opra-Teater i Europa. Utom dessa tre Hufvud-Teatrar, äro, medan de hållas tillslutne, om sommaren öppna den så kallade *Lilla Teatern* i Hay-market för Engelska pjäser; *Astleys Amfiteater* och *Circus* för beridare, pantomimer m. m.; och *Sadleys brunn* för pantomimer samt luftspringare och lindansare.

Vauxhalls-trägården är vacker och vidsträckt; den innehåller en mängd af promenader, präktigt upplysta med mångfärgade lampor och transparenta målningar, och med så mycken smak inrättade, att de göra en förträfflig effekt. Orkestern är stor och präktig, samt försedd med en öfvirflödlig mängd ljus af åtskilliga färger; derifrån höres oafbrutet en god och väl utförd vokal- och instrumental-musik, som dock ingalunda är enformig, utan jemt varierad. Kl. 10 ringes i en klocka, till tecken att då öppnas en skön kaskad, som förnöjer och förvånar de närvarande genom främställningen af åtskilliga landtliga och komiska scener. Detta behagliga ställe, som är öppet hela sommaren, är ganska talrikt besökt.

Ranelagh består af en präktig Rotunda med tillhörande trägårdar. Rotundan, som begagnas såsom promenad, är mycket rymlig och förträffligt eklärad, med en nätt orkester. Nöjena i *Ranelagh* äro inskränkta till åtskillig vokal- och instrumental-musik; samt i trägården, fyrverkeri och illuminationer. Maskerader gifvas der också stundom, hvilka äro mycket angenäma.

Utom dessa ställen, till hvilka entréen måste betalas, har man de fria promenaderne i *St. James Park*, *Hyde-Park* och *Kensingtons trägård*, hvilka alla Sön-

dags-eftermiddagar, då det är vackert väder, äro uppfyllda med en otrolig mängd väl klädda personer af alla stånd.

Brittiska Museum i Montague-house är Nationens stora förvaringsrum för alla slags naturens och konstens märkvärdigheter, som här finnas samlade från alla delar af den kända världen. Det besökes ofta af dem som älska och värdera Vettenskaperna och de Fria Konsterne, och räknas af de bildade klasserne för en väsentlig del af deras nöjen.

Leverska Museum, som först stiftades af Sir Ashton Lever, är ett af de fullständigaste och intressantaste Naturalie-kabinett i Europa, och innehåller en sällsynt samling af naturens skönheter, under och irregulariteter.

Köpingen Southwark, som ligger på södra stranden af Thames-floden, är förenad med London genom tre präktiga stenbroar: Westminster-bron, Blackfriars-bron, och London-bron. Den förstnämnde räknas för en af de vackraste och fullkomligaste broar i världen. Den är 1223 fot lång, och 44 fot bred; på sidorna äro vackra, fastän nog höga balustrader, som här och der formera liksom halfcirkel-formiga tak, hvar under fotgängare på trottoirerne kunna söka skygd vid ett hastigt regn. Blackfriars-bron är märkvärdig för sin lätta structure; den mellersta hvalfbågen är af 100 fots vidd, och de på sidorna af 93 fot hvardera. London-bron var för flera år sedan belastad med små hus, som voro byggda på begge sidorna af bron; dessa hus nedtogos år 1756, och det hela har derigenom blifvit vackrare. Vid denna bron är ett starkt vattenfall, emedan floden här är mycket smal. Det har därför blifvit beslutet, att så snart som möjligt nedrifva denna bro, och en jernbro af en ofantlig dimension skall i stället anläggas; den lär nu redan vara färdig.

I London finnas öfver 1000 hyrvagnar, 400 portschäser, och 3000 roddarbåtar.

Värdet af Londons import och export har de sista åren varit räknad till mer än 100 millioner Pund St. tillsammans. Antalet af inkommande skepp utgör icke mindre än 13,000 om året. Efter ett medeltal ligga der vanligen på en gång 1100 skepp, utom flera tusen mindre fartyg som nyttjas blott till den inre handeln.

Den quantitet af porter, som brygges i London, är ofantligt stor. Den stiger öfver 48 millioner galloner (84 millioner Svenska kannor) årligen. En sjettedel häraf brygges ensamt i det bekanta stora bryggeriet, tillhörigt Whitbread & Comp.

Anekdot.

För någon tid sedan läste man i ett Engelskt Dagblad en häftig artikel emot Bryggarne i London, som innehöll, att deras öl var brygd hvarken med humla eller malt, utan med andra otjenliga och skadliga ämnen. Bryggarne togo saken hett, och förenade sig att stämma Tidningsskrifvaren för rätta med påstående om ansvar för hans ohemula och falska beskyllning. Detta påstående bifölls af Domstolen, och Tidningsskrifvaren fälldes till ansvar, men med villkor att Bryggarne först skulle gå ed, att de aldrig nyttjat annat än humla och malt till sitt öl. Detta villkor kunde de ej uppfylla, och voro således glade att få återtaga sitt käromål.

Engelska nyheter.

Lady Esther Stanhope, den namnkunnige Ministern Pitts broresdotter, gjorde, under det Kontinenten var blockerad, en resa till Levanten, och bebodde någon tid ett landthus i trakten af Constantinopel.

Då hon derifrån ville göra en vallfart till Jerusalem, hade hon den olyckan att lida skeppsbrott på höjden af Rhodus, och blef kastad på en ofruktbar klippa, der hon skulle omkommit af hunger, om ej ett Engelskt skepp följande dagen seglat förbi och tagit henne om bord. Sedan hon landstigit i Syrien, genomreste hon denna provins i alla direktioner, åtföljd af samme Bruce, som nu befinner sig i fängelse i Paris. Derefter tillbragte hon flera år, än ibland Palmyras och Hieropolis ruiner, än i Libanos dalar, och lefde ofta hela månader af intet annat än ris och vatten. Sedan hon sålunda småningom vant sig vid Osterlänningärnes stränga återhållsamhet, blef hon likaså stark, som hon förut varit svag och sjuklig. Enligt de sista bref hon skrivit till sin familj i England, befinner hon sig nu i spetsen för tre horder Arabiska Beduiner, som vörda och betrakta henne som ett högre väsende. Hon är af naturen lång och väl växt, och rider mycket väl.

Ett ovanligt själfmord har nyligen skett i England. En ung Handels-Expedit, vid namn Cooper, 22 år gammal, som reste för ett Hus i Manchester, blef på ett värdshus i Thornton kär i värdens dotter, och sedan han länge fåfängt försökt allt att vinna hennes genkärlek, kom han en afton och klappade på porten, och då pigan, som öppnade, vägrade att släppa honom in, sköt han sig genast för pannan midt utanför huset. I hans ficka fann man ett bref, hvaruti han bad modren till sin grymma älskarinna att låta begrafva honom på kyrkogården bredvid en ung man, som för några år sedan hängde sig af kärlek.

På Jamaica har nyligen dött en Negrinna af 138 års ålder; hon hade således lefvat både 17:de,

18:de och 19:de Seklerne. Ända till sitt sista ögonblick hade hon både synen och hörseln i behåll. Hennes afkomlingar, som ännu lefva, äro 75 till antalet.

Mode-nyheter.

Engelska Prinsessan Charlottas brudklädning, som i alla Tidningar blifvit beskrifven såsom den praktigaste man någonsin sett, var gjord af de dyrbaraste silfverspetsar, med en bord af silfverbroderi i form af qvistar och blomstergirlander; underklädningen var af rikt silfvertyg; släpet och halskragen var af de präktigaste Brüsselska spetsar. Manteln var äfvenledes af silfvertyg, med hvita sidensars-ränder, broderad likasom klädningen, och framtill fästad med ett dyrbart diamant-smycke. På hufvudet bar Prinsessan en krans af törnros-knoppar och blad, gjord af de skönaste ädla stenar.

Den gula färgen på åkdon, som öfver fem år varit på modet, har sedan förliden höst allt mer försvunnit i Paris. Man ser der nu endast ljusgröna och gredelina chäsar och kalescher med amarant-färgade hjul och underrede, samt mörkröda vagnar med gult underrede, eller gröna med rosenrödt underrede. Kusk-sätet på vagnar göres nu återigen så högt, att kusken sitter jemt med vagnstaket.

På *SOFROSYNE* för innevarande år 1916, utgörande 52 Nummer, hvaraf en utgifves hvarje Lördag, kan prenumereras i Utter & Comp:s Boklåda med *Tre Riksd. 16 skill. Banko*.

I nämnde Boklåda kan särskilt prenumereras med *Fyra Riksd. B:ko* på 12 *colorerade gravurer*, föreställande *de modernaste Engelska och Franska Fruntimmers-Costumer*, som utkomma, en i hvarje månad.

Tryckt hos *FR. CEDERBORGH & Comp.*

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 8 JUNI 1816.

Om National-karakterer.

Af Hume.

I allmänhet dömmar man ganska ytligt om National-karakterer, och vill gerna drifva dem till ytterlighet; sedan man en gång fastställt den princip, att ett Folk är bedrägligt eller fejt eller okunnigt, vill man ej medgifva något undantag derifrån, utan inbegriper alla individer under samma karakter. Män af eftertänka kunna ej gilla dessa allmänna omdömen, ehuru man måste tillstå, att hvar Nation har sitt särskilda sätt att vara, och att några vissa egenskaper träffas oftare hos ett Folk än hos ett annat. Till ex. landtfolket i Sveitz är visserligen mer ärligt än samma folkklass uti Irland, och den som är klok, tager utan tvifvel denna omständighet i betraktande, då fråga är om att förtro sig till endera delen. Men huru ofta finner man icke äfven motsatta exempel? En Fransos är väl i allmänhet mer qvick och glädlig än en Spanior; men Cervantes var likväl född i Spanien. En Engelsman har utan tvifvel mer sinrikhet än en Dansk, men Tycho Brahe var likväl bördig från Danmark.

Till dessa olika Nationalkarakterer uppgifvas särskilda orsaker, en del fysiska, en del moraliska. Med moraliska orsaker menar jag alla sådana omständigheter, som kunna verka på tänkesättet, och derigenom göra vissa egenskaper vanliga hos ett Folk. Sådana äro Regeringssättets beskaffenhet, allmänna ärendenas gång, Nationens förhållande till sina grannar såsom öfver-

lägsen eller svagare, om den lefver i öfverflöd eller brist, m. fl. dylika tillfälligheter. Fysiska orsaker åter äro luftens och klimatets beskaffenhet, som ha en fast o-märklig inflytelse på sinnet, genom de förändringar och den egna komplexion de gifva åt kroppen; utan tvifvel kunna genom resonnemang och föresats vissa individer öfvervinna denna inflytelse, men på massan af folket måste den dock alltid behålla sin kraft.

För öfrigt är det klart, att en Nations karakter mest beror af moraliska orsaker; emedan en Nation är blott en samling af individer, och sådana orsaker äro de som hufvudsakligast verka på människor i allmänhet. Likasom fattigdom och strängt arbete nedslår det ringare folkets sinnen, och gör det oskickligt till bättre yrken; likaså måste i ett land, der Regeringen förtrycker sina undersåtare, verkan deraf på deras lynne och tänkesätt snart visa sig, och bannlysa de Fria konsterna samt all ädlare själens syftning i-från dem.

Dylika moraliska orsaker äro äfven grunden till de allmänna karakterer man finner hos särskilda Ståndsklasser. Till ex. en soldat och en prest äro hos alla Nationer och vid alla åldrar två alldeles åtskilda karakterer, hvilkas verkan är oföränderlig. En Soldat vet aldrig, huru lång tid han kan ha att lefva, han är derföre merendels lika slösande och frikostig, som tapper; han har litet att göra och är van att lefva i stort sällskap, han är derföre böjd för nöjen och galanteri, och förvärfvar ett lätt och fritt umgängessätt; han är van att gå bröstganges emot sin fiende, han får derigenom ett öppet och redligt väsende. En Prest åter, så framt ej hans personliga karakter tar öfvervigten öfver Ståndskarakteren, är i många af dessa afseenden motsatsen af en soldat, likasom hans lefnadsväg är helt olika.

Dessutom märker man ofta en underbar bland-

ning af vanor och karakterer hos en och samma Nation, och som talar samma språk, och lyder under samma Regering; och deruti äro Engelmännerna de mest utmärkte af alla Folk på jorden. Dock får ej detta tillskrifvas, hvarken föränderligheten af deras klimat, eller någon annan fysisk orsak; emedan allt sådant är lika beskaffadt i det tillgränsande Skottland, utan att der hafva samma verkan. I ett Land, der Regeringen är helt och hållet republikansk, uppkommer snarast en egen karakter. Der den är helt och hållet monarkisk, har den samma verkan, emedan de högres exempel der har inflytelse på folket. En viss Religion är också i stånd att verka på folkets lynne och tänkesätt. Men Engelska Regeringssättet är en blandning af Monarki, Aristokrati och Demokrati; invånarne bestå af Adel och Köpmän; alla Religions-sekter finnas ibland dem; och den stora frihet och oberoende hvar och en njuter, tillåter honom att utveckla sin särskilda karakter. Derföre hafva Engelmännerna, bland alla Nationer i världen, den minsta liknelse till en nationel karakter; så framt icke just denna besynnerlighet kan anses för en sådan karakter.

Om Distraction.

En menniska är disträckt, antingen för det han tänker på någonting annat, eller för det han tänker på ingenting. Den senare är en alltför obetydlig varelse, för att komma i betraktande. Den förras distraction kan härleda sig från någondera af följande orsaker. Antingen är hans sinne helt och hållit egnadt åt någon viss vetenskap; eller är det intaget af någon häftig passion; såsom vrede, fruktan eller kärlek, som sysselsätter det med ett främmande ämne; eller ock uppkommer hans distraction af en viss liflighet och ostadighet i lynnet, som gör, att i hans sinne uppstiga

beständigt en oräknelig mängd idéer, hvilka jemt omvexla, utan att tillåta honom någonsin fasta tankan på ett enda särskilt föremål. Ingenting är derföre mer onaturligt, än en sådan människas tankar och idéer, hvilka sällan hafva någon gemenskap med de föremål som omgifva honom, eller det sällskap hvaruti han befinner sig. Medan han synes beundra en skön kvinna, kan man nästan slå vad, att han är sysselsatt att upplösa ett matematiskt problem; och under det han tycks läsa på en Tidning, är det ingalunda omöjligt, att han öfverlägger, huru han skall rifva ned och bygga om ena flygeln af sitt hus.

La Bruyère har med mycken qvickhet tecknat en sådan mans karakter, visserligen öfverdrifvet, men på ett högst roande sätt.

Menalkes (säger denne intressante Författare) kommer ned en morgon, och öppnar porten för att gå ut, men tillsluter den igen, emedan han i det samma blir varse, att han har nattmössan på sig. Vid närmare skärskådande upptäcker han tillika, att han är rakad blott till hälften, att han satt värjan på högra sidan, att hans strumpor falla ned på hälarne, och att skjortan sitter öfver byxorna. Sedan han ändtligen klädt sig, går han opp på Hofvet, kommer in uti Audienssalen, och går mycket styf och rak omkring, utan att akta sig för ljuskronorna, som äro nedsänkta. Vid förbigåendet fastnar hans peruk i en af dem, och hänger sväfvande i luften. Allt Hoffolket faller i skratt vid denna syn, men Menalkes skrattar lika godt som de andra, och ser rundt omkring sig, för att upptäcka åt hvem man skrattar. Slutligen begifver han sig bort, och finner vid Slottsporten en vagn, som han tar för sin egen, och stiger opp deruti. Kusken, som ej sett honom, då han steg in, tror att det är hans rätta Herre, och kör hem. När han stannar, stiger Menalkes ur, springer uppför trapporna, och passerar genom alla rummen ända in uti sängkammaren, der han

helt otvunget kastar sig på en soffa, i den inbillning att han är hemma hos sig. Emellertid kommer Herrn i huset efter, Menalkas stiger opp att taga emot honom, och ber honom sitta ner; han pratar, funderar och pratar återigen. Den andre blir ledsen och förundrad; Menalkas är så med, men han tror hvart ögonblick, att hans besvärliga gäst skall sluta sin långsamma visit. Ändtligen infaller natten, och Menalkas blir med blygsel upplyst om sitt misstag.

Under det han spelar bräde, begär han en gång ett glas vin och vatten; jüst då han får det, är hans tour att kasta; han har tärningarne i ena handen, och glaset i den andra, och som han är mycket törstig, men dock icke vill uppehålla spelet, så sväljer han i brådskan ner tärningarne, och på samma gång slår vinglasets i brädet. En annan gång skrifver han ett bref, och när det är färdigt, tar han bläckhornet i stället för sand-dosan, och slår öfver det; han skrifver ännu två bref, och sätter oriktig utanskrift på begge. En hög Herre, till hvilken det ena är adresserat, öppnar det och läser följande: "Min kära Ni! Jag vill att Ni straxt, efter inhändigandet häraf, låter köra hem till mig så mycket hö, som jag kan behöfva för vintern." Hans Inspektor, som får det andra brefvet, blir förvånad att läsa följande: "Nådige Herre! Jag har med skyldig undergifvenhet mottagit Ers Excellens befallningar" m. m. När han sitter vid bordet, ser man alltid stora högar af bröd samlade omkring honom på alla sidor, så att ofta de öfrige af sällskapet blifva utan; till och med sina grannars knifvar och gafflar griper han till så långt han räcker. Ofta sätter han om morgonen hela sitt hus i rörelse för att passa opp honom, och slutligen går han ut, utan att kunna vänta på sin vagn eller på middagen; och man kan vara säker att en sådan dag träffa honom öfverallt i Staden, utom på det ställe dit han just ärnade sig för att uträtta viktiga göromål. Man är ofta fre-

stad att anse honom för mycket, som han verkligen icke är; för ett dumbufvud, emedan han ej hör hvad som säges; för en narr, emedan han talar för sig sjelf, och har hundra grimacer och rörelser med hufvudet, som han ej vet utaf; eller för högfärdig, emedan han ser Er midt i ögonen, utan att besvara Er helsning. Saken är, att han väl har ögonen öppna, men han nyttjar dem icke, och då han stirrar omkring sig, ser han hvarken Er, eller någon annan, eller hvad föremål som helst. En gång, då han återvände från sin landtgård till staden, beslöto hans egna domestiker att röfva honom, och lyckades fullkomligt. De höllo en fackla under strupen på honom, och befallde honom lemna sin börs; han gjorde det utan invändning, och när han kom hem, berättade han för sina vänner, att han blifvit röfvad. De ville veta, huru det tillgått. "Fråga mina betjenter, sade han, ty jag hade dem med mig."

Om denna teckning är öfverdrifven, saknar den likväl icke all grund. Det fins verkligen människor, hvilkas distraktioner öfvergå all föreställning. Emellertid är det onekligt, att detta fel, ehuru svårt det är sedan det blifvit inrotadt, kan åtminstone till någon del öfvervinnas genom ett fast beslut att aldrig med tankarne öfvergifva det sällskap hvarnti man befinner sig. Man kan det, om man allvarsamt vill, och man bör för den orsaken besinna, att hvar och en, som har egen omdömeskraft, kan alltid inhämta någon nyttig lärdom, i hvad sällskap han må vara, och hvad helst han må bli nödsakad att se eller höra.

Strödda Anmärkningar om Qvinnorna.

Likasom hos de gamla Egyptierne, hafva qvinnorna i Thibet och Boutan herraväldet öfver karlarne; de kunna till och med taga sig flere män. På nordvestra kusten af Amerika ser man qvinnor, som nästan öfvergå karlarne i styrka och mod. I Mono-

motapa uppsättas Arméer af blott qvinnor. I Melimbo och på kusten af Angola föra de ensamma Regeringen. Hos Huronerne, Irokeserne och de öfriga Indianska Nationerne på Amerikas nordvestra kust hafva de, liksom hos de gamla Germanerne och Galernerne, säte i Krigs- och Stats-Rådet o. s. v.

I Persien räknas brunetta Fruntimmer för de skönaste; i Turkiet föredrager man de rödhåriga och blonda. I hela Orienten hafva qvinnorna af naturen rosens friska lifliga färg, samt en fin, hvit och mjuk hy; men genom deras ständiga bad, deras stillasittande, och deras sorgfällighet att göra sig feta, blifva deras ansigten lika fullmånen, och deras kinder som kuddar. Det är i alla dessa Länder alldeles som skönheten skulle beräknas efter vigten. De Arabiska qvinnorna, hvilkas stora svarta och brinnande ögon blifvit ett ordspråk, vanställa sitt ansigte med en stor ring, som de fästa genom näsbrusket, och med figurer af åtskilliga färger som de rita i huden med en spetsig nål. Nästan samua bruk hafva äfven qvinnorna i Malabar, Bengalen, Lahor, Benares, Indostan och Mogol.

På Formosa har man gjort en grym lag för att hindra folkmängdens för stora tillväxt; ingen qvinna får föda barn, innan hon är trettiofem år gammal. Blir någon yngre hafvande, komma prestinnorna och trampa henne på magen, att hon må få missfall. I Nya Holland har man åter det bruket, att då en qvinna framföder två barn, skall det svagaste eller det som är af qvinkönet uppoffras; man krossar det nemligen under stora stenar. De barn, som man ej kan föda eller ej taga med sig på längre vandringar, eller som förlorat sin mor, undergå samma öde.

Hos Vildarne i Guyana råder ett besynnerligt bruk. Sedan qvinnan framfödt barnet, stiger hon opp och går till sitt arbete, och mannen lägger sig i stället i sängen, och mottager vänners och slägtingars besök. Det samma sker äfven i Brasilien, och efter

hvad Apollonius samt Diodorus Siculus berätta, har ett dylikt bruk varit gängse bland de gamla Scythierne vid Svarta Hafvet och bland Corsicanerne. Men det som är särdeles märkvärdigt, det är att samma bruk ännu finnes qvar i några orter af södra Frankrike, närmast Pyrenéerne.

Anekdot.

Man har i de sista Franska Bladen talt mycket om ett hemligt sällskap i Amiens, som blifvit oförmodligen upptäckt, och vållat Prefektens med fleres afsättande. Sammanhanget dermed är följande. Herr Morgan, Kongl. Prokurator i Amiens, misstänktes att ej vara god Rojalist. Öfverste Clouet företog sig att sätta honom på prof. Med Prefektens tillstånd formerade han ett Sällskap, och upptog Herr Morgan, med de i Frimureriet brukliga ceremonier, till Ledamot. Man lät honom svärja en grufflig ed, att han ej skulle upptäcka hvad han här finge veta; hvarefter man underrättade honom, att alla Ledamöter af detta Sällskap voro Hertigens af Orleans anhängare, och tvang honom att jemväl svärja Hertigen trohets-ed. Dagen derpå begaf han sig likväl till Prefekten, och berättade, oakadt sin ed, allt hvad han fått veta. Prefekten försäkrade honom, att han var redan underrättad om allt, och att äfven Ministrarne visste deraf. Men Herr Morgan, icke nöjd med denna försäkran, skyndade sig till Paris, och gjorde allt för att utplåna den fördom man redan fattat emot honom, men förgäfves: han blef afsatt, och både Prefekten och Öfversten måste dela samma öde, emedan alla tre misstänktes att endast af fruktan för hvarandra hafva upptäckt Sällskapets hemlighet.

Gravuren N:o 6 medföljer nästa Blad.

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

 STOCKHOLM DEN 15 JUNI 1816.

Engelska Allegorier.

Qvickhet.

Det är mycket lättare att säga, hvad som icke är qvickhet, än hvad qvickhet är; och det är svårt att gifva annat än en negativ definition derpå. Om man vill föreställa sig qvickheten såsom en allegorisk person, kan man komma till ett klart begrepp om alla dess egenskaper genom följande genealogi. *Sanning* var familjens stamfar, och dess son var *Förstånd*. *Förstånd* åter var fader till *Vett*, som gifte sig med en släktiinge, kallad *Munterhet*, och af detta äktenskap föddes *Qvickhet*. *Qvickhet*, som följaktligen är yngst af denna ädla familj, och härstammar från föräldrar af så olika böjelser, är derför mycket föränderlig och ojemn till lynnet; stundom ser man henne taga en allvarsam min och helgdagskläder på sig, stundom äro hennes åtbörder lifliga och hennes drägt fantastisk, så att hon ena gången ser ut så allvarsam som en domare, andra gången så skämtfull som en gycklare. Som hon likväl ärft det mesta af sin mor, felar det aldrig, i hvad lynne hon må vara, att hon nödgar dem, som äro i sällskap med henne, att skratta.

Det fins emellertid en bedragerska, som ofta tager denna unga flickas namn, och gerna vill anses i verlden för hennes syster. Men på det ingen må bli bedragen af hennes falska föregifvande, får jag be mina Läsare att, så ofta de råka en person, som ger sig ut för *Qvickhet*, genast börja med att granska hennes

slägtregister, och undersöka om hon härstammar i rätt nedstigande led från Sanning och Förstånd, och i annat fall förklara henne utan omsvep för oäkta. Man kan äfven igenkänna henne på ett högt och omåttligt skratt, hvarmed hon alltid beledsagar hvart ord hon säger, men hvaruti hon sällan får någon af sällskapet att deltaga. Ty likasom den sanna Qvickheten ofta ser allvarsam ut, medan hvar och en skrattar omkring henne; så skrattar alltid den falska Qvickheten, medan alla som äro med henne se allvarsamma ut. Äfven om hon skulle bära blott endera af Föräldrarnes kännetecken, och icke begges, om hon skulle ge sig ut för en dotter af Vett men icke af Munterhet, eller för en dotter af Munterhet men icke af Vett, kan man tryggt förklara henne för alldeles oäkta.

För öfrigt är denna bedragerskas rätta härkomst alltför väl känd af hvar och en som gjort sig närmare underrättad om henne. Hon härstammar i rätt nedstigande led från *Löggen*, hvars förstfödde son hette *Oförstånd*. Denne hade åter en son, benämnd *Galenskap*, som gifte sig med en af *Dårskapens* döttrar, vanligen känd under namn af *Skratt*, och *Galenskap* och *Skratt* fodde sedan tillsammans detta missfoster, som kallas *Falsk Qvickhet*. För att närmare upplysa saken, och gifva Läsaren ett tydligare begrepp om den Sanna och Falska Qvickhetens alldeles olika härkomst, skall jag här uppställa beggederas stamtaflor bredvid hvarandra:

Sanning.	Lögn.
Förstånd.	Oförstånd.
Vett. — Munterhet.	Galenskap. — Skratt.
Qvickhet.	Falsk Qvickhet.

Jag kunde vidare utsträcka allegorien, genom att uppräknat åtskilliga af den Falska Qvickhetens barn, hvilka äro talrikare än sandkornen i hafvet; och det skulle i synnerhet vara märkvärdigt att se en förteckning på dess förnämsta söner och döttrar här i Lan-

det. Men som detta vcre ett alltför obehagligt göromål, vill jag endast i allmänhet anmärka, att det är samma skillnad emellan falsk och sann qvickhet som emellan en markatta och en människa.

Först och främst är den Falska Qvickheten utomordentligt böjd för små narraktiga upptåg och buffonnerier. För det andra har hon en så innerlig lust att göra narr af allting, att det kommer henne på ett ut, om hon derigenom begabbar last och dårskap, slöseri och girighet, eller tvertom dygd och vishet, bekymmer och fattigdom. För det tredje är hon särdeles farlig, i det afseendet att hon gerna biter den hand som föder henne, och söker förlojliga vänner och fiender utan åtskilnad; ty som hon har endast små talanger, är hon nödsakad att gäckas hvar hon kan, icke hvar hon borde. För det fjerde, som hon är alldeles utan förstånd, har hon intet moraliskt syftemål, utan begabbar endast för sitt nöjes skull. För det femte riktar hon sina vapen alltid emot personer, aldrig mot last eller dårskap betraktade i och för sig sjelfva.

Förtjenst.

Den sanna Förtjensten är en son af *Dygd* och *Ära*; men det fins äfven en oäkta, som antager samma namn, och hvars föräldrar äro *Fåfånga* och *Skamlöshet*. På afstånd äro de mycket lika hvarandra, och man misstager sig ofta på dem. Genom följande kännetecken kunna de likväl åtskiljas. Den falska Förtjensten har en gäll och högljudd röst, som beständigt yttrar sig i fordringar och klagomål; hvaremot den andra knappt mer än hviskar, och är ofta så blyg, att den alldeles icke kan tala. I alla stora Församlingar tar alltid den falska Förtjensten företrädet af den sanna, och ställer sig i vägen för honom, uppvaktar beständigt vid Hofvet och hos de Förnäma, och hviskari Ministrarnes öron. Ju

bättre man föder honom, ju hungrigare och besvärligare blir han. Ofta får han passera för verklig son af Dygden och Åran, och den rätta sonen deremot för en bedragare. Af naturen är han en vanskaplig dvärg, men genom konstens biträde synes han vara af en behaglig skapnad, och resligare än någon annan; hvarföre endast de som sjelfva äro visa och goda, samt tillika särdeles uppmärksamma, kunna upptäcka hans litenhet och vanskaplighet. Den sanna Förtjensten är ofta nödsakad att vända sig till den falska, för att genom dess kredit hos de Mäktige undgå att lida nöd. Den falska Förtjensten uppfyller alla de Stores förmak med en svärm af sina anhängare och kreatur, såsom projectmakare, oblyga smickrare, narrar, spioner, Occasions-poeter, och andra fala människor af samma slag, hvilka alla erkänna honom för sin Beskyddare, och endast fordra att derföre blifva väl fodde.

Arbetsamhet.

Arbetsamheten, *Behofvets* dotter och moder till *Helsa* och *Förnöjsamhet*, lefde med sina barn i en liten koja vid foten af ett berg, långt ifrån Staden. De voro alldeles obekanta med Stora Verlden, och hade aldrig ännu umgåtts med någon annan än bondfolket deromkring. Men en dag fingo de en oemotståndelig lust att bese verlden; de öfvergåfvo sin hittills varande stilla boning och sina fredliga grannar, och bestöto att resa. Arbetsamheten vandrade således åstad, med en dotter på hvardera sidan; till höger hade hon *Helsan*, som genom sin lifliga konversation och sina muntra och glada sånger lindrade resans besvärligheter, och på venstra sidan *Förnöjsamheten*, som småleende stödde sin mor; och genom sitt beständigt goda lynne ökade sin systers liflighet.

På detta sätt vandrade de öfver skogar och

berg, genom städer och byar, tills de slutligen kommo till Konungarikets Hufvudstad. Då de sålunda inträdde inom de stora Stadsportarne, förmanade modern allvarsamt sina döttrar att aldrig förlora henne ur sigte; det var Gudarnes beslut, sade hon, att deras skilsmässa skulle hafva i följe allas deras undergång. Men Helsan var för mycket glädlig till sinnes, att ge akt på Arbetsamhetens råd. Hon lät förföra sig af *Omåttligheten*, och dog slutligen i barnsäng efter *Sjukdomen*. Förnöjsamheten åter, sedan hennes syster skilt sig ifrån henne, öfverlemnade sig åt *Lättjans* förförelser, och man hörde sedan aldrig mer talas om henne. Hvaremot Arbetsamheten, som ej kunde trivas utan sina döttrar, gick att soka dem ofverallt, till dess hon slutligen ofverfölls på vägen af *Trötthet*, och dog i elände.

London.

(Fortsättning och Slut.)

London har 344 kyrkor och andra ställen der offentlig Gudstjenst hålles. Den stora och präktiga *St. Pauls Kyrka*, den andra i Europa, ligger midtuti sjelfva Staden. Dess längd är 500 fot, bredden 250 och höjden 340 fot. Som bekant är, har den blifvit byggd inom 35 år af en enda Byggmästare. En synnerlig märkvärdighet, som den innehåller, är *Hvisknings-Galleriet* inuti Coupolen. Det är 216 Svenska alnar i omkrets, och har en bänk af sten, som går rundt omkring hela Galleriet längsefter foten af muren. Då man sitter på denna bänk midt emot dörren, och den som visar Galleriet hviskar vid dörren med munnen tätt intill muren, således på mer än 70 alnars afstånd, hör man hvart ord helt högt, likasom det vore uttaladt ända invid örat. Blotta dörrens tillslutande åstadkommer ett ljud, så starkt som ett häftigt åskeslag. Men sitter man blott halfvägs ifrån dörren, så hör man allt detta mindre fullkomligt, och allraminst om man är nära dörren.

En annan stor och vacker Kyrka är *Westminster-Abbey*, som är byggd helt och hållet i Götisk styl. Den är märkvärdig dels derföre, att Englands Konungar här krönas och begrafvas, dels för de sköna minnesvårdar, som här äro uppreste åt alla store Män som England ägt, Ministrar, Generaler, Filosofer, Poeter, Naturkunnige m. fl.

St. James Palats, Konungarnes af England fordnas Vinter-Residens, är till yttre utseendet temligen obetydligt, och liknar ett gammalt Kloster. Under nu varande Konung har det endast varit brukadt när han gifvit audienser, samt på Cour- eller andra Galla-dagar.

Drottningens Palats, en vacker byggnad, förr kallad *Buckingham-house*, var Georg III:s vanliga Residens.

Carltonhouse, Prinsen Regentens Palats, är mycket präktigt inredt, och har de sista åren i synnerhet blifvit dyrbart möbleradt. Der finnes en mycket vacker och rik rustkammare, som innehåller alla Nationers vapen af alla slag, och deribland de mest sällsynta.

Somerset-place är en ofantligt stor byggnad, som nyttjas af åskilliga Sällskaper och Akademier, samt andra publika inättningar, och hvars inredning är utomordentligt vacker. Allt är der af en förvånande soliditet och fullkomlighet. *Somerset-place* räknas för ett af Londons underverk.

Börsen är äfven vacker. Den förnämsta mötes-tiden är der emellan kl. 3 och 4 om eftermiddagarne.

Mansion-house, Lord-Mayorens residens, är icke heller utan anseende. Lord-Mayoren ombytes, som bekant är, hvart år, och väljes bland Aldermennen. Den 29 Sept. väljes han, och installeras med en stor procession den 9 Nov.

Guildhall, en vacker Götisk byggnad, är sjelfva Stadshuset, hvarest Londons borgare hafva sina sammankomster, då de skola välja Parlaments-Ledamöter, Lord-Mayor, uppsätta adresser m. m. Den stora salen, hvaruti de samlas, och der äfven de flesta af Stadsens stora måltider gifvas, rymmer nära 7000 personer.

Westminster-hall är det största rum i Europa, som ej är stödt af pelare. Den är 275 fot lång, och 74 fot bred. Här firas Brittiska Konungarnes och Drottningarnes Kröningsfest. Här installeras Lord-Mayorn. Här dömmas de Peerer eller höga Embetsmän, som af Underhuset anklagas m. m. — På sidorna om denna byggnad ligga *Lordernes Hus* och *Underhuset*.

Towern (Tornet) nyttjas som Statsfängelse. Den ligger på norra stranden af Themsen, längst i öster, och är omgifven af en vall och en graf, inom hvilka äro åtskilliga gator, och en mängd byggnader, utom det egentligen så kallade Tornet. Omkretsen af hela *Towern* är vid pass en Engelsk mil (2700 alnar). Bland de märkvärdigheter som här visas, äro flera särskilda rustkammare eller arsenaler; bland annat finner man i den så kallade Spanska Arsenalen alla de troféer, som under Drottning Elisabets Regering togos af Spanska oöfvervinneliga Flottan. Den så kallade lilla Arsenalen är en af de vackraste i Europa. Den är 345 fot lång, och innehåller vanligen fullständig beväpning för 100,000 man. I Häst-Arsenalen ser man 17 af Englands Konungar sittande i full rustning till häst. — I *Towern* förvaras äfven alla Kronans juveler, och deribland flere Kronor och Spiror, det gylene Äpplet, St. Edwards Staf, Svärdet samt de andra Regalierne. — Menageriet innehåller en mängd af sällsynta djur m. m. — Kongl. Myntet ligger äfven inom *Towerns* omkrets, och utgör en tredjedel deraf, emedan alla Embets- och Tjenstemän vid Myntet här hafva sina boningshus.

Anekdot.

I en Lefvernesbeskrifning öfver Joachim Murat, som nyligen utkommit i Brüssel, berättas bland annat följande. Murat tjente i sin ungdom vid Ludvik XVI:s konstitutionela Garde, och blef, då det upplöstes, utan någon plats. Han begaf sig derföre till

den bekante Marat, för att söka hans beskydd. Då han blef insläppt, låg Marat ännu i sängen, ehuru det redan var middag, och höll på att med ifver utfara emot en falsk Patriot, som af Communen begärt att blifva entledigad ifrån en honom anförtrödd ganska vigtig post. Det var nemligen Skomakaren Simon, som fått sig uppdraget att bevaka Ludvik XVI:s Son, och som blifvit rörd af denne olycklige Prinsens tårar. "Allt skall gå illa, tillade han, och aldrig skola vi få frihet och lugn, så länge det fins Statsmän och Prester och Adelsmän. . . ." — "Och Konungar" sade den, som sedermera så ifrigt sträfvade efter Konunga-värdigheten. — "Rätt min vän" svarade Marat, "jag ser att Ni är af våra. Kan jag tjena Er på något sätt?" — "Jag kommer för att begära Ert tillstånd att ändra en bokstaf i mitt namn, och kalla mig som Ni. Jag är Murat, en af mitt fäderneslands patriotiske försvarare." — "Jag känner dig af ryktet, min tappre vän; jag har mer än ea gång funnit ditt namn i min brefvexling; det är mig för öfrigt långt mindre känt genom sin likhet med mitt, är genom likheten af våra tänkesätt. Hvad den förändring angår, som du talar om, så ser jag icke att den är nödig. Namnet gör ingenting till saken. Låt människorna vara, och tjena blott ditt fädernesland." Murat förstod straxt, att han var afundsjuk om sitt namn, som han förmodligen ansåg vida upphöjdt öfver alla andra, och sade ingenting vidare. Men efter Marats död gjorde han hos Konventet formlig ansökning att få antaga hans namn, hvilket dock ej bifolls.

Förklaring öfver Gravuren N:o 6.

Eftermiddags-Costume.

Turban af gaze, d'la Circassienne, prydd med en aigrett af perlor och ädla stenar. Sidensars-klädning, garnerad med breda blonder. Rock af randig gaze, öppen framtill och prydd med bandrosor. Hvita handskar. Sidensars-skor.

Tryckt hos FR. CEDERBORGH & Comp.

Sofrosyne.

STOCKHOLM DEN 22 JUNI 1816.

Underrättelse.

Detta Blad var efter sin första inrättning egentligen bestämdt till en Läsning för Fruntimmer. Att som sådant gifva det den fullkomlighet som vederbort, har Utgifvaren saknat tid och kanhända äfven förmåga. Han är sjelf den förste att erkänna dess brister. Det är för den orsaken han redan en länge tid här och der inblandat artiklar, som synts beräknade äfven för andra Läsare, och som bort småningom förbereda en ehuru icke väsendtlig förändring i dess bestämmelse. Senare tillkomne omständigheter hafva dock förmått honom att numera helt och hållet ändra planen för det samma, och gifva det en större allmänlighet, genom att utsträcka dess omfattning till alla ämnen, som vanligen äro föremål för den offentliga uppmärksamheten, och som kunna intressera pluraliteten af Läsare, icke en gång politiska undantagne. Titteln är dervid icke till hinders. *Sofrosyne* betyder likasåväl ett sundt omdöme som en god vilja, förståndets så väl som hjer-tats dygder, och är ett värdigt mål att eftersträfva både för Qvinnor och Män.

Barbareskernes grymhet.

Följande berättelse af en Fransman om hans fångenskap i Tunis ger ett ytterligare bevis på de Barbariska Sjörofrarnes grymma förfarande mot sina Christna slafvar.

"Dagen efter min ankomst blef allt mitt hår af-rakadt, och jag utfördes ur fängelset tillika med de andra slafvarne, för att användas till åtskilligt arbete. En dag drefvo våra Uppsyningsmän oss tre mil utom Staden, för att plocka oliver, och tillbaka samma dag; en annan gång läto de oss rycka opp ogräset på åkrarne, och åter en annan gång måste vi arbeta hemma i vår husbondes trågård, allt med den yttersta ansträngning och utan minsta hvilotid. En gång, under det vi arbetade i trågården, hände oss den lyckan, att en qvinna med flit utkastade genom fönstret två stora hvetebullar, som smakade oss oändligen väl, emedan vi eljest med möda kunde lifnära oss af det svarta och osnygga bröd som oss tilldeltes. Denna qvinna var, som vi straxt gissade och sedan funno bekräftadt, en Ryska, hvars man jag hade fört till Frankrike, och antagit som betjent hemma hos mig. Hon fick gå fritt omkring i huset, och hade smygt undan dessa tvenne bullar, till dess hon skulle få tillfälle att gifva oss dem."

"Af allt slags arbete, som ålades mig, var intet mer tungt än det att resa opp jordvallar, hvartill nyttjades ett slags lådor, likasom i Provence. Mig befallde man att stöta ihop jorden i lådorna med ett verktyg, liknande en gatläggares jernstöt. Ett så hårdt arbete kunde mina händer ej uthärda; jag fick i ena handen en svullnad, hvaraf snart blef en böld, som satte mig i fara att förlora handen. Fällskären, som besökte mig, trodde verkligen att amputation borde ske, men genom fyra breda kringskärningar, som rensade såret, blef dock handen räddad, och sedermera slapp jag alldeles detta arbete, dock icke utan att få ett käpprapp för min vägran. — Min husbondes och Deyens slafvar voro en gång tillsammans att rycka opp det frodiga ogräset på åkrarne. Två af Deyens slafvar, som voro mig närmast, roade sig härunder att göra små lerkulor, och kasta på sina kamrater, me-

dan de sågo bort. Detta fortfor en stund, men slutligen märkte Uppsyningsmännen hvad som passerade, och kommo att straffa de begge lustiga slafvarne med ett häftigt käppregn. Då jag såg dem så grymt straffade för en så obetydlig sak, kunde jag ej hålla mig, utan dristade tala till deras bästa, hvarpå jag prompt fick ett dugtigt slag, hvaraf jag länge hade ondt. Samma afton blef vår Öfveruppsyningsman underrättad om det som händt mig, och förebrädde med bitterhet de andra Uppsyningsmännen, som voro ansvarige för min person, för det de låtit en af Deyens Uppsyningsmän slå mig. Morgonen derpå, då jag skulle gå ut med de öfriga slafvarne, befallde han mig att bli kvar, sade att han visste hvad som händt mig, och att han ej skulle fåla att jag på nytt blottställdes för en sådan behandling. Detta var en alldeles egen gunst, ty eljest behandlas alla slafvarne härstädes med yttersta stränghet. De sysselsättas beständigt med något arbete, det må vara gagneligt eller icke, emedan man fruktar att sysslolösheten skall skämma bort dem; och det är icke ovanligt, att se en slaf stöta vatten i en mortel, medan en annan står bredvid, och räknar slagen af mortelstöten på en rosenkrans. I sjelfva verket tror jag, att det är nödigt att på något sätt sysselsätta Slafvarne, för att hindra dem att tänka på deras olyckliga belägenhet, som kunde lätt förmå dem till fortviflade företag. Men äfven då de blifva sjuka, äro de ofta blottställda för stryk, och den oskyldige straffas lika med den skyldige, när de äro tillsammans. Man har också svårt att skilja dem åt, ty det finnes verkligen många slafvar, som äro så elaka, att de aldrig göra det minsta, utan att blifva tyungne dertill genom stryk. I Port-Farina var jag sjelf vittne till en sådan händelse, då skeppen der skulle aftacklas. En stor mast skulle genom människokraft föras till magasinet, och vi blefvo till den ändan uppställda femtio på hvar sida, för att lyfta opp och bära den på

axlarne. Vi lutade oss på gifvet tecken allesammans ned, och försökte att lyfta masten, men de fleste använde så liten styrka, att den knappt rörde sig. Kiajan och de andra Deyens Officerare, som stodo i ett fönster och sågo på oss, skyndade sig straxt ned med sina knölpåkar i händerne, och rappade dugtigt några af de första de träffade, hvilket gjorde en förvånande verkan: inom ett ögonblick lyfte vi opp masten, och buro den till magasinet, så lätt som det hade varit en promenadkäpp. För öfrigt är det icke ovanligt att få några käppslängar gratis, då man går förbi en Uppsyningsman; det är nästan omöjligt att undvika. Men det som är tusen gånger värre, och som kan jämföras med en martyrs plågor, det är att blifva utsträckt på marken, och med magen emot jorden hållen af fyra karlar i händerna och fötterna, och på det sättet afstraffad med femtio prygel eller mer efter hvarandra, hvilket ofta händer för de obetydligaste förseelser; och allrärst är den förbindning med salt vatten, som efteråt lägges på såren att förekomma inflammation och gangren, den är ännu pinsammare än sjelfva straffet. De som skola verkställa afstraffningen, slå också stundom med en ursinnig häftighet, så att jag en gång sett en slaf uppgifva andan vid tredje rappet som han fick på ofvanbeskrifne sätt."

"Matamore är ett underjordiskt fängelse i Port-Farina, der slafvarne instängas hvar natt, ett ställe så trångt och obehvämt, att det synes med flit blifvit inrättadt till ett plågorum, för att icke en gång lemna dem ro på den tiden, då naturen eljest godtgör de uslaste varelser för dagens lidanden. Detta fängelse är gräfvat så djupt ned i jorden, att man måste gå tjuga trappsteg utföre att komma dit, och hvarken luft eller ljus kan dit intränga, undantagandes genom en liten öppning midt i taket. Rundtomkring väggarne i denna källare äro två jordbänkar för slafvarne, men så låga och smala, att de endast kunna ligga längsef-

ter dem. Att plågas af all slags ohyra, är något så hvardagligt, att det räknas för intet, och den qväfvande hettan tar nästan bort andedräkten, och väcker den pinsammaste känsla. Man kan dömma, huru odräglig bristen på frisk luft måste vara, då man till och med afundas dem som komma att ligga närmast afträdet, emedan den luft som kommer derigenom, ehuru stinkande och förskämd den är, likväl ger dem någon lindring, som de andre sakna. Det händer derföre ej sällan, att då slafvarne komma ut ifrån Matamore, falla några ned och dö på stället, emedan de ej äro starke nog att uthärda den hastiga öfvergången från den inre till den yttre luften. För att göra måttet af deras elände fullt, äro de tillika slagne i fjättrar. Dessa fjättrar hade vi likväl, då vi ansågo oss för säkra att ej öfverraskas, hittat på utväg att taga af oss om qvällen och åter sätta på oss om morgonen; så att vi för den orsaken icke skulle haft svårt att försätta oss i frihet. Men andra oöfvervinneliga hinder satte sig deremot, i synnerhet svårigheten att få båtar för 100 man på en gång, ty så många voro vi till antalet på detta ställe. Vår föda bestod af två kolsvartha bröd om dagen, med något litet vatten dertill. Vilde man ha mera vatten måste man köpa det, och ehuru man för ett helt litet kopparmynt, mindre än ett runstycke, kunde få så mycket vatten, att det räckte i två eller tre dagar, voro vi likväl ofta nödsakade att tiggja litet vatten af hvarandra, så svårt var det för oss att kunna få ett sådant litet kopparmynt."

Artiga Kärleksbref.

Man påminner sig utan tvifvel den bekanta händelsen på Drurylane-Teatern i London förl. Februari månad, då en Bokhandlare vid namn George Barnett från parterren lossade ett pistolskott mot den namnkunniga Aktrisen Miss Kelly, lyckligtvis utan att träffa

henne. Som man vet, blef han straxt arresterad och har derpå som mördare blifvit anklagad för en Jury, hvilken dock frikämt honom på den grund, att han vore vansinnig, hvilket af flera vittnen blifvit intygadt. Under processen hafva också följande tvenne bref blifvit frambragte, som han kort förut skrifvit till Miss Kelly, och hvilka i sanning tyckas bekräfta hans vansinnighet. De meddelas här i trogen öfversättning. Det osammanhängande deruti får således ej skrivas på öfversättarens räkning.

Första Brefvet.

Till Miss Kelly vid Drurylane-Teatern.

Den 12 Febr. 1816.

Om nånsin Ni för kärleks skull haft tid
Att spela hederns roll der bredevid,
Om ej passionen hastat Er att falla,
Och Ni ej sträfvat att behaga alla;
Så skulle snillet sjungit blott Ert lof,
Och spridt Er äras glans kring land och hof.
Men ärelystnaden, förförda flicka,
Bedrog Er att gå med i hvarje spel,
Ni glömde, hur Ert kön sig borde skicka,
Och gaf ej ens en ursäkt för Ert fel.

Jag har här, Mamsell, tecknat Er karakter och Edra böjelser med få ord; och så mycket kan jag säga, att mitt namn icke är Er obekant. Sedan flere år har jag varit Er beundrare, men alltid sett mig bedragen. Dock, Ert koketteri förlåter jag, ehuru ofta Ni gifvit andra hvad jag icke erhållit. Utan att hysa någon inbillning om mig sjelf, tror jag att ingen af mina samtida blifvit i sitt goda uppsåt emot Er mer gäckad än jag; mina anspråk på Er person äro därför större; hvilket stadgar mig i det beslut att begära Er hand, eller, med andra ord, att göra Er till min hustru. Ni måste antingen samtycka dertill, eller antaga min utmaning; jag skall möta Er hvad timma Ni